

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg
Titel	BUU alm del – samrådsspørgsmål K, L og M
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 5 minutter
Tid og sted	Børne- og Undervisningsudvalget Tirsdag den 8. november 2016 ca. kl. 15. Vær. 2-080 på Christiansborg

Disposition

- 1. Balancen mellem folkeskolen og de frie skoler**
- 2. Konsekvenser for efterskolernes økonomi og elevtal**

Samrådsspørgsmål K

Vil ministeren redegøre for, hvorfor ministeren mener, at det er hensigtsmæssigt, at efterskolerne fremover kun kan få statstilskud til 41 skoleuger, jf. regeringens forslag til finanslov for finansåret 2017?

Samrådsspørgsmål L

Hvad mener ministeren, at loftet over statstilskuddet vil betyde for antallet af efterskoleelever?

Samrådsspørgsmål M

Vil ministeren redegøre for, hvor mange efterskoler der vil være i fare for at lukke, fordi skolerne ikke har det økonomiske overskud til at nedjustere antallet af skoleuger?

1. Balancen mellem folkeskolen og de frie skoler

- Tak for spørgsmålene. Jeg vil tillade mig at besvare dem samlet.
- Jeg er stor tilhænger af efterskoler. Jeg synes, at de er en vigtig del af vores 'Uddannelsesdanmark'.
- Jeg synes, at mangfoldigheden på vores uddannelsesområde er med til at give nogle tilbud, der forhåbentligt kan løfte alle børn og unge både fagligt, socialt og dannelsesmæssigt.
- Jeg synes, det er vigtigt at slå fast, at forslaget om loft på 41 ugers tilskud ikke er spørgsmål om at være for eller imod efterskoler.
- Det drejer sig både om et rimelighedsprincip og selvfølgelig også om en økonomisk prioritering.
- I lovgivningen om de frie skoler er fastsat, at undervisningen i de frie skoler skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.
- Begrænsningen i antal undervisningsuger med statsstøtte på efterskolerne skal ses i lyset af, at skoleåret almindeligvis er på 40 uger i folkeskolen. Og time-talskravene i folkeskolen er også baseret på et skoleår på 40 uger.

- Og for de frie grundskoler gælder, at det er fastsat i friskoleloven, at et skoleår normalt er på 40 uger.
- 40 uger er dermed omdrejningspunktet for undervisning i den samlede grundskolestruktur.
- Det er svært at se, hvorfor efterskoleeleverne har behov for et væsentligt længere skoleår end elever i folkeskolen og frie grundskoler for at opfylde kravet om at stå mål med undervisningen i folkeskolen.
- Forslaget om 41 uger er altså på baggrund af en rimelighedsbetragtning.
- Hvor meget tilskud skal samfundet og staten give til én undervisningsform i forhold til andre undervisningsformer?
- I folkeskolen hører jeg ikke et ønske om penge til flere undervisningsuger med begrundelse om, at det vil skabe forbedringer.
- Jeg synes derfor, det er rimeligt at det er de samme rammer, der ligger til grund for, hvor meget tilskud staten giver.
- Forslaget er en del af forslaget til finansloven 2017 og er derfor endnu ikke fremsat.
- Det er et ønske fra regeringens side, at forslaget fremsættes og vedtages ud fra både en rimelighedsbetragtning og en økonomisk prioritering.
- Eleverne er på skolen 24 timer i døgnet i hele skoleåret, og efterskolelærerne må antages at give en undervisning på niveau med folkeskolens lærere.
- Elevernes ophold på skolen 24 timer i døgnet giver mulighed for at tilrettelægge en anderledes og alsidig undervisning, som kan betyde, at man kan opnå mere, hvad enten det gælder faglige eller dannelsesmæssige aspekter af undervisningen. Jeg synes derfor, at det er rimeligt også ud fra en økonomisk prioritering, at statens tilskud til efterskolerne matcher skoleårets længde i folkeskolen. Og med en ekstra undervisningsuge udover de almindelige 40 uger i folkeskolen tager vi endda fortsat hensyn til efterskolernes særlige skoleform som kostskoler.
- Forslaget skal samtidig ses på baggrund af, at efterskolekurserne gradvis er blevet længere og længere. Fra 2011 til 2016 er andelen af skoler med kurser på mindst 42 uger steget fra 65 pct. til 86 pct.

- Når vi taler om den sociale slagside, skal vi derfor samtidig holde for øje, at der i samme periode er nogle efterskolekurser, der er blevet ekstremt dyre. Nogle kurser er gået fra at have én udlandsrejse til at have tre.
- Nogle efterskoler er gået fra at have kortere kurser med dertilhørende forældrebetaling til at have længere kurser. Dermed er forældrebetalingen steget.
- Udviklingen mod længere og dyrere kurser har økonomiske konsekvenser for forældrene, og er dermed med til at påvirke, om efterskolekurser er en mulighed for alle børn upåagtet deres sociale baggrund.
- Det er unuanceret at beskrive konsekvenserne af loftet på 41 uger som udelukkende at have negative sociale konsekvenser.
- Jeg tror, at udviklingen mod længere og længere kurser har haft negative sociale konsekvenser, fordi det alt andet lige bliver dyrere for familierne, hvis de fx skal betale for 44 uger i stedet for 41 uger.

2. Konsekvenser for efterskolernes økonomi og elevtal

- Efterskolerne har grundlæggende en god økonomi. Efterskolerne som sektor havde et samlet overskud på 188 mio. kr. i 2015, svarende til en stigning på 25 pct. fra 2014. Jeg deler ikke bekymringen, som også er udtrykt fra Efterskoleforeningens side for, at forslaget vil betyde lukning af efterskoler og dermed færre elever.
- Forslaget om et loft på 41 uger vil betyde, at efterskolerne skal foretage nogle prioriteringer.
- I forhold til de økonomiske konsekvenser gælder, at den enkelte efterskole vil kunne nedsætte varigheden af deres tilbud svarende til det lavere antal uger med tilskud.
- Vi beslutter ikke, at efterskolerne maksimalt må afholde kurser på 41 uger. Den passende længde af kurserne er en vurdering, som man må træffe lokalt.
- I det omfang forslaget påvirker en skole, vil den naturligvis skulle tilpasse deres omkostninger til det nye omkostningsniveau.
- Der eksisterer jo skoler med kursuslængder på eller under 41 uger, og de vil derfor ikke blive påvirket.

- Hvis vi ser på et område som Nordjylland, som er udfordret af faldende børnetal og mindre ungdomsårgange, så blev der sidste år lukket 4 efterskoler, og der opstod 3 nye efterskoler.
- Der sker altså allerede ændringer i efterskolestrukturen. Nogle steder lukker efterskoler, andre steder åbner der nye efterskoler.
- Der kan være mange grunde til, at strukturen ændres. Nogle steder er det et udtryk for, at tilbuddene ikke har fulgt med tiden.
- Jeg tror ikke, at udviklingen i hverken åbninger eller lukninger af efterskoler kan tilskrives den eventuelle vedtagelse af lovforslaget alene.
- Jeg synes derfor også, at en grænse for antal undervisningsuger med statsstøtte er en rimelig vurdering og samtidig en økonomisk betragtning.
- I forhold til bekymringen om det sociale, økonomiske sigte vil det alt andet lige blive mere økonomisk overkommeligt at sende et barn på efterskole, hvis efterskolens kursuslængde følger den generelle kursuslængde i grundskolen.
- Jeg deler derfor ikke opfattelsen af, det er forslaget om et loft på 41 ugers stats-tilskud, der presser den sociale sammensætning på efterskoler.
- Jeg synes, at vi ser udvikling mod dyrere kurser samt forventninger på nogle kurser, som kan have betydning for børn af forældre med lavere indkomst.
- Lovgivningen tager højde for, at vi ønsker mangfoldighed på efterskolerne ved at fastsætte regler for, hvor højt elevtilskuddet er alt efter forældrenes indkomst.
- Vi ønsker, at der er mulighed for, at børn af forældre med lavere indkomst kan komme på efterskole.
- Derfor synes jeg, at det i bund og grund er et rimelig forslag, hvor vi respekterer efterskolernes frihed, men hvor vi samtidig sætter en grænse for, hvor mange midler samfundet vil bruge pr. elev på en efterskole.